

TRÜKITÖÖLINE

EESTI TRÜKITÖÖLISTE KUTSEÜHINGUTE LIIDU HÄÄLEKANDJA

1940

NR. 1

7. AASTAKÄIK

Häälekandja küsimusest

Käesolevate ridade ülesandeks ei ole kedagi pimedusest valgusse juhtida ega kellelegi juhatusi anda, milline või missugune peaks olema õige häälekandja, olgu see siis kutseline, poliitiline või mingisugune muu, vaid hoopis kaugemale ulatuvaid sihte ja suundi näidata.

Kui aga kuskil siiski arvatakse teisiti, peaks need arvajad juba kaaluma võimalusi praegustest pahedest võõrdumiseks.

On olemas maid, kus igaal häälekandjal on oma aju, oma pea. Kus iga aju mõtleb oma mõtteid. Kuid on olemas ka maid, kus on üks aju, mis mõtleb kõikide eest, kus see aju dikteerib ette iga rea, mida võib paberile panna, ja iga kuulutuse, mida võib häälekandjas avaldada.

Neis mais me leiame häälekandjais vaid targutsi ja häälte kajasid. Neid häälekandjaid sirvides jääb mulje, nagu oleks üks inimene oma mõtteid korrutanud kord nii, kord teisiti. Kuid millest ma siin kirjutada tahtsin, on just esimene, kus iga inimene mõtleb oma peaga, kus suu närib ise toidu peeneks ega oota, kuni talle püdi antakse.

Meil, väikeses riigis, on ka omad töövõtjate häälekandjad ja häälekandjakesed; neist suuremad on Tööliskoja väljaandel „Tööliskoja Teataja“ ja meie oma liidu „Trükitööline“, milledest viimane on kõige vanem. Peale mainitute on veel rida väiksemaid häälekandjaid ja -kandjakesi.

Aga mis kohe silma torkab, on see, et meie tööliskonda arvestatakse umbes 50 000 (loe viiskümmend tuhat), kuid kõigi häälekandjate tiraaž tõuseb vaevalt 5000-ni (loe viis tuhat). Siin võivad muidugi mitmesugused tegurid mõjuandvad olla.

Üks põhjus on aga kindlasti informatsiooni vananemine, mis tekib liig harvast ilmumise ajast. Teine aga üksteise materdamine, igavene näeklemine ja musta pesu pesemine, milleks iseigi töölise masinate mürinast tuimunud kõrvid üles ütlevad. Muidugi on põhjusi mujalgi, kuid neid otsigu iga huvitatud ise meie häälekandjaid sirvides.

Mis tuleb siis teha, et parandada olemasolevaid viigu ja mitte teha uusi? Esmalt tuleksid kõik

meie häälekandjad ja -kandjakesed ühendada ühiseks võimsaks töövõtjate häälekandjaks, milleks igatahes on eeldusi. Kas ta ilmub siis ajakirjana või ajalehena, see sõltuks juba tarvidusest. Viimane moodus oleks küll sobivam, just oma paindlikkusega.

Praegusel ajal, kus iga inimene peab olema igasuguste sündmuste ja seadustega kursis, muutuvad ajakirjas, mis ilmub kord kuus või veel harvem, andmed vanaks ning raske on pidada rutava ajaga sammu.

On ju muidugi võimalus end kontaktis pidada ajalehtede informatsiooniga, mis võib ju olla vägagi asjalik, kuid ikkagi vaid üldiselt tasapinnalt vaadatuna. Meil on aga vaja igat olukorda, igat seadust, mis on kavatsusel või teokssacamisel, valgustada töövõtja seisukohalt, millisena näeks teda töövõtja ja millisena oleks ta töövõtjale otstarbekam. Jõukillustamise asemel tuleb meil kõik oma jõud juhtida ühinenud ja ühisesse häälekandjasse ja igasuguste nägelemiste asemel asuda tõesti ülesehitavale tööle, millele meie tööliskond väga vastuvõtlikult reageeriks. Kas aga on võimalik niisugust ühinemist ette võtta inimeste vahel, kellel ei ole ühiseid huve või kes kõik tahavad olla need õiged töövõtjate kasude ja õiguste kaitsjad — ma mõtlen siin just valitud Tööliskoda ja määratud Kutseühingute Liidu juhatust — on väga kahtlane.

NUMBRI SISUS:

*Häälekandja küsimusest
Vangimaja trükikoja tegevusest
Vananemisest ja küpsusikka jõudmisest
Trükitöölised ja Keskliit
Meie organisatsioonidest
Teised ametiühingud
Ääremärkused
Kirjut maailmast*

Enne läheb küll kaamel läbi nõelasilma, kui siin ühinemist saadakse just nende kahe organi mõttekõigus. Kuid on ju see ka võimatu. Muidugi küsitakse — miks?

Raske on sellele küll vastata, kuid möödunud tegevusaeg on näidanud, et ehkki mõlemad organid on seatud ühiseid sihte taotlema, ei ole nende mõtted ometi kunagi ühtinud, vaid need on alati olnud kui kaks kõrvuti jooksvat suusa rada, sest paralleelseid mõtteid on olnud küllaldaselt, kuid ühiseid mitte kunagi. Kuidas võiks siis siin veel säärane suur üritus toimuda, kui seda saaks olema

ühise häälekandja

väljaandmine, kus ühineksid kõik suuremad ja vähemad ja jääks vaid üks. Võiks öelda — üks kõigi ja kõik ühe eest.

Meie praegune tööstustöölise kaader on küllalt suur, et ülal hoida üht iga nädal ilmuvat häälekandjat, kuid kui me arvame siia juure veel põllutöölised ja kalamehed, siis saame juba päris aukartust äratava töövõtjate väe. Ja miks ei peaks võima põllutöölised ja kalamehed ühineda ühise häälekandja ümber tööstustöölistega, kui neile ometi tahetakse ühine haiguskindlustuse, seaduski anda. Või arvatakse üht tööala halvemaks kui teist — ma arvan, mõlemad ehitavad meie ühist omandust, meie riiki.

Võidakse ju küsida, kes teeb aga iga nädal ilmuvasse ajalehte kaastööd, kuid küsige, kes teeb seda sinna nüüd. Küll need teevad seda ka siis, ja võib-olla intensiivsemaltki kui nüüd.

Me teame, et üht väikest olevust või tema katseid midagi korda saata saadavad tihti ironiseerivad pilgud, kuid me teame ka, millise imetlusega vaadatakse suurte ja võimsate saavutusi ja katseid.

Eks kordu ju sama ka meie häälekandjatega, kelledele vaadatakse tihti üle öla ja öeldakse ironiseerivalt: See ju ainult ühe murdosa mõte, seda ei maksa panna miskiks.

Me peame kord jõudma välja oma apaatsusest ja saama aru, et säärast teed me edasi minna ei või. Tahes või tahtmata — kui me ei taha oma töölisliikumise laeva karile ajada — peame kord muutuma ühtekuuluvaks pereks ühisel laeval, millel on ka üks ühine puri — ühine häälekandja. Häälekandja selle sõna tõsisel mõttes, aga mitte mõni leierkast, mis laulab temale seatud noodi järele. Häälekandja, mis on väärt oma nime kandma ja mis võib must-valgel avaldada seda, mis on õige ja mis mitte. Kuid seda võib vaid siis, kui on kõik töövõtjad ühel mõttel ja meelel ja häälekandja seljataga, sest siin kordub jällegi hüüdsõna

„Kõik ühe ja üks kõigi eest!”

Edasi tuleksid sellises häälekandjas avaldamisele kõik tööpakkumised ja -otsimised, mis võimaldavad töövõtjaskonna orienteerumist ja tööturu

mahu jälgimist. Samuti võib loota, et ka tööstused kui ka ühistegelised asutused oma kuulutused töövõtjate ühisesse häälekandjasse asetavad, on ju tööliskond üks suuremaid kaubatarvitajaid.

Nii ei tohiks just ainelisest küljest takistusi olla. Kui meil rõhutatakse igal võimalikul juhul tarvidust tööliskonna terviku järele, siis esimeseks sammuks sel teel peab olema hõõrumiste tekitajate kaotamine ja teiseks tööliskonna vaba ühinemise võimaldamine, millel oleks ka oma vaba mõtete väljendaaja — häälekandja.

Või kardetakse, et meie tööliskond ei ole küllalt intelligentne ja lojalne, et avaldada oma mõtteid omariikluse raames.

Siin peame aga meele tuletama aastaarve
1905, 1918 ja 1924.

Neil aastatel andis meie tööliskond oma küpsustunnistuse omariikluse ülesehitamise võimistes, võib-olla vahest ehk suuremal määral kui mõni hiljutine sõjapõgenik-direktor. Kuid siiski veel ei tahta uskuda meie tööliskonna lojaalsusse. Samuti näitas meile viimane rahvasterändamine kujukalt, kui palju oli neid töövõtjate ridades ja kui palju kõrgemas, n.-n. eliitklassis.

Kõikidel neil motiividel oleks tõesti viimne aeg kõigi töövõtjate vabamõttelise häälekandja ilmutamiseks.

Häälekandja, mille hääli ei jääks mitte hüüdjaks
hääleks kõrves,

vaid mis paneks oma häälega kui Jeeriko pasun ka kõige tugevamad müürid kõikuma ja kõige kurdid kõrva kuulma.

Kutseühinglane.

Ühe saksa kurb elulugu

Ühes Tallinna trükkikojas töötas meistrina keegi mees, kes arvas end kuuluvat äravalitute liiki ja võivat järgneda juhi kutsele. Mees oligi oma asjad likvideerinud, kohagi üles öelnud ja muudkui rõõmustas — varsti pühin selle maa tolmu jalgadelt ja siirdun suurte võimaluste maale.

Äga inimene tahab ja jumal juhib. Nii ka käesoleval korral. Jumalal polnud mitte meelepärane säärane väärt mehe ärasõit suurele kodumaale ja ta tekitas sõidule raskusi. Millegipärast, vastavad ümberasustamise juhid ei pidanud vääriliseks mehe sõitu Saksamaale ja nii oli kogu maailm mehe meelest võtnud musta värvingu. Ei aidanud midagi, muudkui jää äga kohale ja katsu edasi läbi ajada. Nüüd ongi mees tegemas uuesti oma igapäevast tööd, niihästi kui see veel läheb.

Äga kas siiski jumal ei eksinud — vahest oleks parem, kui mees oleks läinud oma südamemaale. Temale hea ja meile veelgi parem.

Kohalejäänud.

Vangimaja trükikoja tegevusest

Avalikkusele on vähe teada vangimaja trükikoja tegevusest ja enamik on arvamisel, et ega see trükikoda ole kuigi suur ja seal tehtavad tööd on liig vähesed. Need tööd ei peaks kuidagi mõjuma meie trükitööde turule ja mõjutama oma oadavuselt tööde üleviimist vangimaja trükikotta. Kuisellejuures juhtisime tähelepanu, et vangimaja trükikojas tehtavate tööde hulk on siiski suur ja et töölolevad vangid peavad töötama kaugelt suurema tööaja jooksul kui seda teevad vabaduses viibivad töölised, siis öeldi:

— Need trükitööd on peamiselt kohtuministeeriumi ja siseministeeriumi tööd. Poleks ka õiglase, kui vangidelt võetakse võimalus teha kasulikku tööd. Vabadusse pääsedes oleks nad oma ametis osavad ja ka karistus ei tunduks neile liig koormav. Kas tahate jätta vange surmavat karistusega kandma, ilma et neile võimaldada kergemat olekut?

Iseendast mõista, et meie ei vaielnud vangide tööde üle põhimõttelisest küljest. Selleks on vanglas võimalik küllaldaselt määralt teha üldkasulikke töid. Aga sama ajal oli meil selge, et ega trükitöö ole selline töö, mida saab vang õppida vangis olles ja siis vabadusse pääsedes sel alal end tööle rakendada. Meil on näiteid, kus vanglas on väljaõpetatud mees köitjaks — see tõendab, et vangla ei rakenda tööle inimest, kes endises elukutses oligi köitja, vaid võttis endale ülesande, mis on riigi kunsttööstuskooli oma — oskustöölise ettevalmistamine. Trükitöö on ometigi selline ala, kus tööline peab olema hea kvalifikatsiooniga — vangla juba seda kvalifikatsiooni ei anna. Pole õige, kui vangla valmistab ette trükitöösse kõlbmatuid mehi. Vangla trükikojal on vaid sel korral teatav õigus tegutseda, kui vanglas oleks kinnistuvaid trükitöölisi. Nende fabritseerimist aga kuidagi ei tohi pidada lubatavaks, nagu seda teeme meie ka vabas tööstuslikus tegevuses, reguleerides tööstusõpilaste väljaõpet.

Sootuks lubamatu on see nähtus siis, kui juba vabaduses viibivalt trükitöölisel on tööd vähe. Siis tuleb eeskätt õigustega varustatud töötajate eest hoolt kanda, mitte aga töömahtu vähendada vangla trükikoja kaudu. Paraku on meil käes aeg, kus töö vabal turul kahaneb ja seepärast meie kohus on siin nõuda vahelesegamist vangla trükikoja tegevusse.

Mis puutub trükitöösse vanglas, siis meie teada pole seal trükitud mitte ainult kohtu- ja siseministeeriumi töid, vaid palju teistegi firmade

töid. Olgu siin mõningad ülevaated sellistest tööddest, mida saime teada vangla trükikojas töötanud tööliselt:

1936. aastal trükiti seal raudtee gaasikaitse juhtnõre 8 trükipoogna suuruses. Sotsiaalministeerium laskis trükida rea tabeleid, samuti trükiti vallavalitsuste aruandeid. „Võieksport“ valmistas suure tabeli, „Maie“ kauplus trükis kalendri, Muusikamuuseum valmistas plankette, samuti Tallinna Pedagoogium, Pealeselle veel terve rida kohtuministeeriumi, siseministeeriumi, piirivalve, Politseitalituse jne. töid.

1937. a. leidub juba tööde hulgas k/m Aringu kirjapea-plankette, Tallinna riigi- ja omavalitsusteenijate liikmeraamatuid, Eesti Edasikindlustuste seltsi põhikiri, piimaühingu aruanne, „Võieksporti“ põhikiri, Mey ja Landeseni kviitungeid, õpilase päevaraamat, „Rahvaülikooli“ plankette, Naiskodukaitse plankette, „Päevalehe“ plankette ja kviitungeid, „Eesti Lihaeksporti“ postkaarte, Haigekassa arstiabi tšekke, Eesti Panga kviitungeid, Tervishoiu Muuseumi töid, nimekaarte „Looduse“ esindajale, Noorkotkaste raamatute nimekiri 8 trükipoognat.

Omapärane siinjuures on see, et isegi mõned ärid, mis otsekohe trükikodadega seotud, lasksid töid teha vangimaja trükikojas. Nähtavasti oma trükikojas need tulid liig kallid!

1938. aastal vangimaja trükikoja tegevus laieneb veelgi. Uusi tellijaid tuleb juure. Nii võime tellimiste hulgas näha uustulnukatena Põllumajanduse Kirjastusühisust, Hanila Ühispanka, Tallinna Tehnikaülikooli, Nõmme Lastekaitse Ühingu, Riigikantsleid, Öisu piimaühisust, Toompea ja Ida mallekondi, Kaubandus-tööstuskoda, Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu, „Riolat“, mitmesuguseid kihlakaarte ja tööinspektorite töid.

1939. aastal pole meil võimalik ette tuua palju eratöödest, kuid siiski võime tuua siin mõningad uued kunded. Vanade kõrval näeme uutena Merejõudude baasi, Valdade nimestikku eraväljaandes, Nõmme linna lastekodu jne.

Olgu siin väike näide trükikoja tegevuse laienemisest:

11. IV 1936 kuni 31. XII 1936 oli töid üldse järjekorra numbri alusel (tööde juhendi raamat) — 68. Seega algus oli õige nõrk. 1937. aastal on juhendi järgi tehtud töid juba 189, 1938. aastal — 264 ja 1939. aastal (kuni juunini 1939) — 79.

Nagu sellest nähtub, on vangimaja trükikoja tegevus oma ulatuselt järjest laienenud ja võitnud juure uusi kundesid. Arusaadav, et selline kundede juuretulek ja seega trükikoja tegevuse laienemine

sündis vaid puht äriisestel motiividel tööde odavuse tõttu. Pole seega ime, et vanimaja trükikoda peab otsima oma vangide hulgast trükitöölisi ja nende puudusel neid juure õpetama.

Meie ei taha laskuda üksikasjadesse selle töö alal. Üldiselt võiksime märkida, et detsembri- ja jaanuarikuude jooksul trükikojas valitseb eriti kõva tööhooaeg. Seetõttu sunnitakse vange 16 tundi tööd tegema, kuna vastasel korral ei saada tööhulgaga valmis (kah üks põhjendus kasvatusviisi kohta!). Kui aga mehed ei taha niipalju vihtuda puhtfüüsilistel põhjustel, siis võib sattuda halvasti ülalpidajate nimestikku ja seega vanglast vabastamine enne tähtpäev võib luhtuda.

Meile jutustas keegi trükikojas töötanu, et ta isiklikult oli sunnitud töötama 16 tundi päevas kahe kuu jooksul. Kui mees tundis füüsilist ületöötamist, siis hakkas ta tegema 14 tundi päevas. Juhtiv meister trükikojas reageeris sellega, et pikendas tema enneaegse vabastamise tähtaega kahe kuu võrra.

Meie ei taha siinkohal teha etteheiteid vanglas valitseva olukorra üle, kuna kompetentsed asutused peavad seda ise teadma, ega ole meil huvi ka puudutada vangla sisekorda kui riikliku asutuse enesekorraldust. Küll tahame selle näitega tuua veidi selgust vangla trükikoja mõtte lahkuminekust artikli algul toodud põhjendustest ja rahuldume seega, kui vabade trükitöölise loomulikud nõuded tööturu säilitamiseks oleksid täidetud.

Haigekassa ja n.-n. „odavad“ trükikojad

Teatavasti laseb Tallinna Ühine Haigekassa valmistada õige rohkesti mitmesuguseid trükitoide Tallinna trükikodades. Kokkuhoiu mõttes (mis osaliselt on muidugi õige) vaadatakse, kas neid trükitoide valmistatakse odavamalt. Kuid siinjuures jäetakse nii mõnigi tähtis asjaolu silmapaari vahele. Nagu haigekassalt töökodadesse väljapandud plakatitest ja teadaannetest nähtub, on need trükitud-valmistatud ikka enamasti n.-n. „odavates“ trükikodades. Kui aga asja põhjalikumalt jälgida ja analüüsida, on vägagi küsitav, kas T. Ü. Haigekassa selle talitusviisiga endale suurt profiiti lööb, sest siin ilmneb nii mõningaidki negatiivseid külgi. On ju tõi, et mõned väiksemad trükikojad, hoolimata Trükitöösturite Ühingu poolt sõlmitud kokkuleppes turustada trükitoide enam-vähem ühtlase hinnaga, ei pea sellest kokkuleppes kinni ja püüavad võistluse huvides tööde hankimisega hinnad võimalikult alla suruda. See on võimalik aga ainult teataval põhjusel. Nimelt ei maksa need n.-n. „odavad“ trükikojad oma töölistele kaugelgi seda palka, mida maksavad Tallinna suuremad ja soliidsemad trükikojad, olgu et ka siin on sõlmitud omavahe-

line kokkulepe Trükitöösturite Ühingu liikmeskonna vahel miinimum-palkade suhtes. Kui nüüd T. Ü. Haigekassa juhatus (kes muide koosneb töölistest, kes haigekassa huvide kaitsemise kõrval peavad silmas ka enda huvisid) loodab sellega, s. o. odavalt kätte saadud trükitöödega, kaitsta haigekassa huvisid, siis saavutas ta seda küll osaliselt, kui teisest küljest aina aitab kaasa haigekassa sissetulekute vähenemisele. Seda nimelt järgmistel põhjustel: need „odavad“ trükikojad, kuuludes ka T. Ü. Haigekassa alla, maksavad haigekassa maksusid oma odavatest palcadest, seega võrdlemisi väikesi summakesi. Need trükikojad, kes maksavad oma tööliste kõrgemaid palku, maksavad samuti haigekassale makse, aga haigekassa sissetulekud neilt viimaseilt on tunduvalt suuremad esiteks rahasummaliselt ja teiseks tööliste suuremalt arvult. Kui nüüd need suuremad ja paremat palka maksavad trükikojad on sunnitud töö vähesuse tõttu vähendada tööpäevi või koguni vallandama töölisi, siis on seda enam selge, et see summade vahe, mis haigekassa siinjuures ühelt poolt võidab, teiselt poolt aga kaotab, jääb haigekassa kasu „odaval“ saadud trükitööde osas vägagi küsitavaks, pealegi on haigekassa juhatusel vist väga hästi teada, et madalate palcadega tööstustes on haigestumiste protsent palju suurem kui seal, kus töölistele maksetakse korralikku töötasu ja üldse sotsiaolud on paremad.

Eeltooduga ei ole ma tahtnud väiksemaid trükikodasid ega seal töötavaid ametivendi maha teha ega nende töö kvaliteeti alahinnata, vaid just eriliselt rõhutada, et ka seal peaks maksetama töölistele korralikku palka ja kinni peetama miinimum-palkade ja töötariifide kokkuleppes.

T. Ü. Haigekassa juhatus peaks üldtoodust tegema oma järeldused ja vaatama, kas odavust taga ajades see temal viimati kalliks maksma ei lähe.

Trükitööline.

Olukord halveneb

Elukallidus ähvardab vägisi võtta tagasi need võidud, mida saavutati palcade tõstmise alal. Nii, näiteks, oli novembrikuus meeste keskmine tunni-teenistus 48,9 senti ja naistel 30,2 senti, mis on 1938. aasta novembriga võrreldes meestel 3% ja naistel 0% tõusnud. Elukalliduse tõttu samal ajavahemikul palk ometiigi ei oma sama ostujõudu ja on langenud meestel 1,9% ja naistel 4,9%. Küllalt tähelepanu vääriv nähtus praegusel ajal, mis peaks andma töölistele õigustust palcade juurenõudmiseks. Olgu siinjuures märgitud, et kesk- ja suurtööstuses töötas kokku novembris 2081 töölisi, neist suurtööstuses 1565. Neist töötasid mõned pooliku töönädalaga.

Vananemisest ja küpsusikka jõudmisest

KEEGI Šveitsi kolleeg on sel teemal avaldanud kirjutuse, millest toome tähtsamad mõtted:

— Iga päevaga meie vananeme ja läheneme oma lõpp-sihile. See kehtib kõikide inimeste kohta, hoolimata sellest, et nad ei taha nagu seda teada või ei tunne sellepärast muret. Ühel päeval märkame siiski, et oleme muutunud vanaks. Vanadusega seltsib inimese küpsemine, nagu vili puul. Vananemisega meie isiksus võtab väljakujunenud ilme ja kogu meie mõtteviis muutub küpseks ja kaalukaks.

Vananemisprotsessi ei saa takistada ühegi vahendiga. Tõelisuses ei aita vananemist takistada ükski kosmeetiline vahend, kuna vananemine on tingitud meie keha sisemise konstruktsiooni kulumisest. Kui inimene eitab seda looduseeadust, muutub ta enda silmis võltskujuks ja kergatsiks. Ka tänapäeval kehtib elus see tõde, et meie eluvõitluse krooniks on halli pea omandamine. See on elu kõrgeim auhind meie möödunud võitlusele.

Vananemine pole mingi ühesugune protsess, mis on kõikidele inimestele ühtlane. See oleneb suuresti inimese psühholoogilisest konstruktsioonist.

Töötava inimese juures valitseb nii-nimetatud „töömurdepunkt“ 40. eluaastatel. Seda tõendab ka moodne tööpsühholoogiline uurimus. Ameerika kirjanik Pitkin oma raamatus „Elu algab neljakümneaastaselt“ püüab küll väita vastupidist, aga seda täiesti ebaõiglase. Selle väite vastu ehk tõstavad energilist protesti need, kes jõudes 40-aastasessa eluikka tunnevad end puudutatud, kuna teavad end olevat võimete tipul. Seejärel peab vanadust hindama mitte üksi psühholoogilisest seisundist. Kui inimesele liikumine on omanud juba teatava kaalukuse ja otstarbekuse, siis seda inimest pole veel võimalik lugeda vana raua hulka. Pole seetõttu mingit alust säärast inimest kohe ümber asendada noore, kasutamata tööjõuga.

Põhiliselt 40- kuni 50-aastane inimene produtseerib palju enam kui täies uloes töötav noor tööline. Muidugi ainult juhtumil, kus tegemist pole otsekohe füüsilise kehajõuga töötamisel. Vanemal töölisel on kehaliigutused otstarbekohasemalt jaotatud, mida ta saavutas pikaajalise kogemusega antud töös. Säärast tõde võime kogeda tükitöö tegemise juures, aga samuti ka teiste tööde juures.

Tõendatud asi on samuti, et toodangu suhtes on mõned piibililise vanadusse jõudnud töölisel näidanud kõige paremat tagajärge. Seda saavutati tänu vaimsele, mitte aga kehalisele tublidusele. Paljud kirjanikud, uurijad, kunstnikud jne. on vaid oma vanas eas annud inimsoole väärtuslikke leiutusi, hoolimata sellest, et nende elutöö kurv üld-

reeglite kohaselt peaks näitama allaminekut. Seetõttu peab ütleva, et füüsiline vananemine ei ole mitte alati seoses vaimse vananemisega. Kui füüsilise vananemise kurv on kiiresti lähenemas nullpunktile, vaimne võib seevastu alles sammuda edasi oma toodangus. Selline vaimne edasimineku, nime-tame selle küpsuseks, ei kehti mitte üksnes erandisikute kohta, vaid ka kollektiivses ulatuses. Aastakümnete jooksul omandatud kogemuste varal inimvaim jääb terveks ja värskeks. Eriti spetsiaalülendannetes on vanemad inimesed meeleldi kasutatavad, kuna vanade kaalukus ja teadmine annab suuremaid tulemusi kui noore kogemusteta energia.

Seejärel ei peaks ükski inimene olema häiritud, kui tema elulaevuke on lähenemas rahuvärvavaile — surmale.

Asjata pole vanadust nimetatud suurimaks kunstiks. Seda õppida pole kerge, kui õppimine tasub väärikalt tehtud vaeva. Paljud vanemad inimesed oleksid palju rahulikumad ja ei tunneks end elu poolt väljajehedetuna, kui nad oleksid õppinud vanaduse kunsti.

Noortele on väärt, et nad seda kunsti õpiksid tundma, et seda hea eduga kasutada tulevikus.

Imelik indeks

Meie elukalliduse statistika ametlikel andmetel on õige omapärane. Ta näitab koguni, et kuigi esimese järgu tarbeained on kallimaks läinud, omeltigi pole elu sellejärele kallinenud. Ime, et see ei näita koguni odavnemist.

Või on statistikas hakatud minema juurikate peale. Omal ajal keegi proua kõneles palju juurikate söömise ja kasvatamise tähtsusest. Olevat seekaudu võimalik teha odavat toitu jne. Aga meie teada on ka juurikad läinud tugevalt hinda ja nende arvel ei saa kuidagi indeksi alandada.

Mis on siis see indeks, küsib vahest mõni. Ons see midagi söödavat, et temast niipalju rääkida? Ei ole küll, aga tähtis tegur siiski. Vaadake, kui teie lähete palga juure norima, siis peremehed ütlevad — indeks on see ja see ja teie ei saa kuidagi vaielda vastu, kui indeks palkade kohta on tõesti vähepakkuv ning selle põhjal ei saa põhjendada oma palganõudmist.

Tahaksime küll, et statistika keskbüroo võtaks kord käsile selle indeksi väljakujundamise alused. Meile näivad need olevat liig ülekohtused ja eluga mittekooskõlas. Minge ärra ja küsige — iga kaup on kallinenud.

Ja kaupmehed püüavad muudkui litsuda hindu manu — upub mõni laev, kohe hind kerkib. Nagu oleks müüdnud uppunud laeva kaup.

Trükitöölised ja Keskliit

1936. aasta Eestimaa Töölisühingute Keskliidu juhatus tagandamise järele ja ajutise Keskliidu juhatus ametisse määramise tagajärjel Eesti Trükitöölise Liit oma 1937. aastal peetud kongressi otsusel otsustas seisma panna liikmemaksud Keskliidule. Sellega kongress ühines liidu juhatus seisukohaga, mis avaldati juba 1936. aasta lõpul. Põhjenduseks sellele teguviisile oli asjaolu, et liit luges end kohustuslikuks vaid korral, kui ta omab ka õigusi eesti ametiühingulise keskuse tegevuse suuna määramisel ja kontrolli summade kulutamise kohta. Ajutise korraldusega mõlemad ülalnimetatud õigused jäeti kõrvale ja seepärast ka liit ei lugeud end õigustatuks oma kohustusi täitma.

Keskliit nõudis küll iga aasta liikmemaksu, kuid liidu juhatus ülaltoodud põhjendustega teatas kirjalikult Keskliidule selle mittemaksmisest. Hoolimata sellest Keskliidu juhatus ei kustutanud siiski liitu liikmete nimestikust, kuni 1939. aastal liidu juhatus nõudis seda kirjalikult.

Keskliidu juhatus tegi sellekohaselt ja arvas liidu Keskliidust välja.

Loomulikult kestis selline seisukoht Keskliidu suhtes vaid ajani, mil Keskliit hakkab asuma jällegi normaalsele alusele valitud juhatus ja vastavate organite kaudu. Selleks teostati 1939. aasta lõpupoole Keskliidu uuele põhikirjale asumine ja teatati, et Keskliidu korraline nõukogu võiks kokku astuda juba 1940. aasta algukuudel.

Pidades silmas, et nõukogu kaudu luuakse Keskliidule normaalne alus, polnud liidul enam põhjust olla eemal vastutuse kandmisest eesti ametiühingulise liikumise kujundamise töös. Novembris 1939 peetud liidu nõukogu otsustaski selles mõttes järevalt — astuda uuesti liikmeks ümbernimetatud Töövõtjate Kutseühingute Keskliitu — ja saatis sellekohase avalduse Keskliidu juhatusale. Selles paluti Keskliidu juhatus kohelda liitu samaväärselt teiste kutseühingutega ja kindlustada tulevasele Keskliidu juhatusale koosnemine usaldusväärseist vabaametiühinglasist.

Nagu jaanuari paiku selgus, on Keskliidu juhatuses olnud arutusel liidu liikmeks astumise küsimus. Juhatus on jätnud liikmeks vastuvõtmise lahiseks. Liikmeks võetakse vastu vaid korral, kui liit tasub liikmemaksu ka varema aja eest. Seega loeb Keskliidu juhatus end õigustatuks nõudma liidult liikmemaksu summasid, milliste maksmise vastu liit on 1936—1939 aastate vältel seisnud.

Meid paneb imestama, et Keskliidu juhatus tahab siduda uue liidu liikmeks vastuvõtmise küsimuse arvatavate vanade võlgade küsimusega. Liit on teatanud, et tema ei tunnista seda võlga ja palus end kui uut soovijat kohelda.

Näib siiski, et Keskliit taotleb siinjuures jonn, mitte tahtes respekteerida liidu seisukohti. Kahju oleks, kui seepärast liit peaks eemale jääma eesti ametiühingulise liikumise keskuse väljaarendamise tööst. Aga meie olime samal ajal arvamisel, et liit ei saaks kõrvale puigelda vastutusest ja hoolimata kõigest taheti uuesti liituda Keskliiduga. Kui aga nüüd seda tehakse tingimustega, siis vabane meie ka vastutusest ja see langeb neile, kes tegid ülalnimetatud otsuse liidu suhtes.

Peab silmas pidama, et liit pole vajanud Keskliidu ainelist ega moraalset abi, olles alati suuteline olnud korraldama oma asju iseseisvalt ja suurte tagajärgedega. Tahtsime vaid kaasa aidata oma kogemuste ulatuses üldisele ametiühingulisele liikumisele Eestis, milline meil pole kaugeltki hiilgavas seisukorras. Võimupoliitika ja kohtade jagamine on meist kaugel eemal ja selles mõttes ei olda huvitatud Keskliidu tööst.

Mis nüüd saab? Igal juhul nii liidu juhatus kui ka liikmeskonna seisukohtadega tutvudes selgub, et ollakse kategooriliselt vastu selliste „võlgade“ õiendamisele, mis tegelikult peavad kandma valuraha iseloomu tehtud „patu“ (Keskliidust eemalejäämise) eest. Läheme oma rada edasi ja hoiame kontakti ametiühingutega samal määral kui seda tegime eesti ametiühingulise liikumise raskete ajajätkude juures. Küllap tulevikus avaneb ka võimalusi teissuguseks suhtumiseks meie seisukohtadele, sest ükski väide pole igavene ja muutub ajaga.

Inglise ametiühinglased Soomes

Seoses Nõukogude Vene ja Soome vahelise sõjaga ja Inglismaa osaga soomlaste abistamisel külastas Inglise Ametiühingute Keskliidu delegatsioon esimees Citrinega eesotsas Soomet. Delegatsiooni ülesandeks oli selgitada, kuid võrd ohustatud on Soome ametiühinguline liikumine ja kas on vajaline inglaste abistamise aktsioon.

Puuduvad lähemad andmed inglaste muljetest, kuid võib arvata, et Inglise ametiühingud asuvad soomlasi toetama, andes oma õnnistuse kaasa ka Inglise valitsuse sellekohasele poliitikale.

Muidugi osutub see asi uueks pinnaks välismaa ametiühingulise liikumise ja Vene ametiühingulise liikumise lähendamise katses.

Rootslased Mannerheimi vastu

Kui uskuda „Isvestija“ teadet, siis Rootsi trükitöölise liidu häälkandjas on Rootsi trükitöölise seisukoht vastu Mannerheimi poliitikale Soomes. Säärane kirjutus olevat ilmunud vastavas Rootsi ajakirjas. Oleme püüdnud seda jälgida nimetatud ajakirjas, kuid pole seda seisukohta veel kusagil leidnud.

Öötöö . . .

Selle üle on meie ajakirja veergudel juba juttu olnud. Kuid lubatagu sellest veel mõni sõna.

Teatavasti hakkasid Tallinna ja Tartu suuremad ajalehed aasta tagasi ilmuma hommikuti, s. t. lehe valmistamise töö tuleb nüüd sooritada öösiti. Mida ajalehtede väljaandjad sellega lootsid saavutada, pole vist nendele endilegi selge — loodetud majanduslikud kasud töid koguni pettumusi, sest ajalehtede tiraaž ei tõusnud, töölisele tuli öötöö eest maksa kõrgemat palka ja juure tuli muidki kulusid, mis sellega seoses. Aga töölised, kes töötavad ajalehtede valmistamisel, on siin suuremad kannatajad. Mõne-kroonine lisatasu, mida saadakse öötöö eest, ei saaks olla vist mingiks lohutuseks, sest see väike lisatasu, mis sel puhul palga näol saadakse, ei kaalu kaugeliki seda tervise kurnamist, mida öötöö inimesele avaldab. Ma tõstaksin esile just seda osa tööliskonnast, kes töötab ilma vahetuseta. Nii töötavad rotomeistrid ühes abilistega ja stereotüüpõõridega pidevalt alates kella 1-st öösel kuni kella 8-ni hommikul, ajalehtede murdjad samuti ilma vahetuseta kella 8-st õhtul kuni kella 3-ni öösel; ekspeditsiooni naistöölised aga peavad tööle ilmuma kell 3 öösel. Igale on vist seletamatagi selge, kuidas mõjub säärane tööaeg tervisele. „Päevalehe“ kuulutuste osakond töötab küll kl. 13—21, aga ka see tööaeg on täiesti ebaloomulik, sest kuigi siin ei lange tööaeg otsekohe ööajale, on ta ometi säärane, et töölisel ei ole lõunasöögi-aegu, mis on tervislikult väga tähtis. Ka on kõik ülaltähendatud töölised n.-ü. ära lõigatud igasugustest kultuurilistest osasacmistest, sest vaba aega selleks ei ole ja tööline on sunnitud töötama juba pooleldi automaadina.

Ülaltoodust nähtub, et öötöö on pahe, mille vastu ja mille muutmise eest võitlesid juba Kölli Toomas ja vanad eestlased ja mille vastu tuleb võidelda endise visadusega ka meil, kuigi seniastunud sammud selles suunas rahuldavaid tulemusi pole annud. Öötööline.

Meie puhkekodu ratsionaalsemast kasutamisest

Liidu kasutada on juba kolmandat aastat puhkekodu, mis avati juba 1937. aasta mais. Sellest ajast saadik on igal suvel puhkekodu leidnud suurt kasutajate hulka, aga seda vaid kolme-nelja kuu kestel. Kuna tubade üürid iseendast on madalad, siis puhkekodu toob sisse suvehooaja pealt vaid kõige rohkem 350—400 krooni. Puhkekodu juures on alatiselt teatavad väljaminekud ja ka tarvilised remondid kui ka täiendused neelavad kogu selle tulu. Peatselle aga tuleb liidul tasuda puhkekodu ehitusel tehtud võlgu. Neid võlgu on praegugi 3000 krooni suuruses.

On selge, et suvehooajal kasutamine ei tasu kuidagi puhkekodu kohustusi, kõnelemata veel amortisatsioonikapitali loomisest. Peame ju kindlasti teadma, et 10—15 aasta pärast on puhkekodu tegelik väärtus madal ja maja ise lagunemas. See pärast oleks hädavajaline, et puhkekodu alla pandud kapital ei kaoks selle 15 aasta jooksul. Seda kapitali pole mitte vähe — tervelt 15.000 krooni.

Üheks selliseks teeks võiks vahest olla moodus, et puhkekodu hakatakse ekspluateerima ka talvehooajal. Aegviidu on ju tuntud suusatajate paradiis ja igal lau- ning pühapäeval vastavate ilusate ilmade korral on Aegviidus must-tuhast suusatajat.

Kui tahetakse, et puhkekodu osutuks suusatajate peatuspaigaks, siis peaks kandma hoolt ka selle mugavakstegemise eest. Esiteks peavad puhkekodu toad olema soojad ja varustatud kõige tarvilisega ööbimiseks külmal ajal. Teiseks on vajaline, et puhkekodus loodaks lõuna kui ka muu toidu saamise võimalus kuni teevee pakkumiseni. Kolmandaks peaks tegema vajalist reklaami suusatajate ringkondades vastavate prospektide kaudu, et meelitada inimesi kui ka tuua lähemale kõiki hüvesid, mis puhkekodu võiks pakkuda. Iseendast mõistetav on, et puhkekodus peaks alatiselt elama inimene, kelle hooleks jääks siis kogu võõraste pere vastuvõtmine, toitmine jne.

Peab imestama, et meie kolleegide seas pole leidunud veel säärast ettevõtlikku inimest, kes tahaks selle ürituse enda peale võtta ja sellest luua endale koguni elatisvõimalus. Eriti puudutab see invaliide, kes viibivad liidu abistamisel. Linnas on elu niikuinii kallid, maaoludes elades ja veel juurdegi teenides saaksid nad luua mugava seisundi vanaduspäevil. Oleme kõnelnud mõningate invaliididega, aga need kehitavad õlgu: linnas olevat liig palju tegemist.

Kui meie endi hulgas ei peaks leiduma selliseid inimesi, siis peaks neid otsima mujalt. Meie arusaamise järgi oleks liidu juhatusel ülim aeg hakata mõtlema talvise hooaja kasutamisele, kuna teisiti pole see majanduslikult põhjendatav.

Liidu juhatus peaks leidma ka inimese, kel oleks omal küllaldast algatusvõimet puhkekodu kasutamise plaanide realiseerimisel.

Tahtsime siinkohal vaid lähemalt puudutada nimetatud küsimust. Vahest aitab see ka kolleegide hulgas mõtet laiemale alusele seada.

Uusi töötülisid

on puhkenud mitmel pool. Rohkem esineb neid tekstiiltööstuses ja kaevandustööstuses. Näib siiski, et töötülide tekitamine on jäänud vähemaks. Selle põhjuseks võib olla lootusetus töötüli kaudu saavutada küllalt tõhusat palgakõrgendust.

Meie organisatsioonidest

T. T. K. kultuurhommikult

Tallinna Trükitöölise Kutseühingu kultuurhommik, mis peeti 28. jaanuaril s. a. kultuurtoimkonna korraldusel, kujunes küllastajate arvult võrdlemisi tagasihoidlikuks, olgugi et pääs sellele oli kõigile vaba. Avamängule T. T. K. orkestrilt järgnes kutseühingu esimehe A. Janson'i kõne, teemil „Mida oodata uuel aastal“. Oma kõnes esimees, alla kriipsutades praegusi erakordseid aegu, rõhutas trükitööliskonna saajaprotsendilist organiseerumise ja ühtekuuluvustunde süvendamise vajadust, sest ainult nii võiksime ja suudaksime tulevikuraskustele vastu panna. Esimehe kõne järele orkester esitas kolm pala. Ettenähtud deklamatsioon ja soolotettekanded jäid ettekandjate mitteilmumise tõttu ära.

E. Liiva oma referaadis, teemil „Mispärast on Eesti töölistkond vähe organiseerunud“, jõudis otsusele, et peamiseks põhjuseks on organiseerimisvajadusest arusaamise puudus ja kindlusetus Eesti töölistkonnas, samuti ka kutseühingute tegelaste omavahelised vastuolud ja kutseühingulise distsipliini puudus.

Referaat, mille kallal referent hulgaliste ajalooliste ja statistiliste andmete põimimisega, nii Eesti kui ka välismaade, eriti aga Rootsi töölistliikumisest, oli teinud põhjaliku töö, pakkus asjast huvitundjale küllaltki palju huvitavat materjali.

T. T. K. meeskoori ettekanded said nagu ikka sooja vastuvõtu osaliseks. Lõppsõna ütles kutseühingu esimees.

Nipernaadi.

Ühingu aastapidu

Tallinna Trükitöölise Kutseühingu traditsiooniline aastapidu peetakse 17. veebruaril s. a. Musta-peade Klubi ruumes Pikal tänaval. Nagu iga aasta, nii loodetakse ka tänava suurt osavõttu nimetatud peost. Koostamisel on peo kava, milleks valiti vastav toimikond — 6 isikut.

Pääsmete hinnad määrati kindlaks järgmiselt: meesliikmetele 1 kroon ja naisliikmetele 75 senti, võõrastele — meestele 1.25 krooni ja naistele 1 kr.

Asutatakse lugemislaua

Kultuurtoimkonna ettepanekul juhatus ühines sooviga, et kutseühingu ruumes seatakse korda lugemislaua scalis, millel oleks saadaval liikmetele lugemiseks värsked ajalehed ja ajakirjad.

Samuti võib lugemislaua saada ka sääraseid lugemistooteid, milliseid raamatukogu poolt välja ei laenata nende väärtuse tõttu.

Laud asetseks saali nurgas vastavate mugavustega.

Raamatukogust lugemiseks saadav kirjandus on avaldatud vastava teadaande kaudu lugemislaua kohal.

Tähelepanuks töötuse fondile tulijaile

Mõned liikmed, kes on töötud, on pöördunud juhataste poole abisaamiseks vastavalt fondi määrustikule. Kahjuks oli neil tekkinud maksmata võlg liikmemaksude alal varemast ajast. Juhatus säärasele võlgnikule abi ei määra niikaua kui nad pole võlgnevat maksu tasunud. Seda peavad kõik liikmed silmas pidama, kuna vastasel korral võib tekkida arusaamatusi, nagu see juhtus mõne liikmega. Nii tahtis keegi liige, kel 13 nädalat maksuvõlga, tulla abile, kuid juhatus keeldus seda tegemast, saadoleva abisumma arvel ei või teostada võlgnevate liikmemaksude tasumist, kuna see tekitaks korratasi liikmete kohustuste täitmisel ja oleks halvaks eeskujuks edaspidiseks.

J. Barbaruse austamine

Luuletaja J. Barbarus, kes on tuntud oma sotsiaalsele aluspõhjale rajatud luuletustega, pidas 50. sünnipäeva, mil puhul töölistorganisatsioonid otsustasid temale annetada auaadressi. Kutseühingu juhatus otsustas samuti võtta sellest austamisest osa.

Karbitöölise koosviibimine

Laupäeval, 13. jaanuaril, korraldas karbitöölise sektiõn koosviibimise karbitöölisele, mis korraldati karbitöölise hulgas organiseerimismõtte propageerimiseks ja hooandmiseks ühinguaga liitumiseks. See on esmakordne juhtum meie ühingu ajaloo, kus säärase perekondliku koosviibimisega piüütakse istutada mõtet organiseerimise tähtsusest. Senised piüüded koondada karbitöölisi selgituskonkooolekuile pole annud kuigi palju tagajärge ja seepärast juhatus valis säärase tee. Koosviibimisele kogunes ootamatult palju karbitöölise rahvast. Ühingu ruumid olid seevõrd täis kiilutud, et hiljemtulijail oli raskusi vaba koha leidmisel. Samal õhtul pakuti peale muu karbitöölise rahvale tasuta einelauda ja tantsu, mis oligi mõjunud rah-

vast kokkutõmbavalt. Vastavad kulud oli sektsiooni juhatus hankinud korjanduse teel, saades paljudel karbitööstustelt toetussummasid. Üldse korjati kokku sel teel üle 100 krooni.

Seejärel ühingu meeskoor esines M. Laurimaa juhtimisel 5 lauluga, mis samuti võeti suure aplausiga vastu. Ka ühingu näiteringi tegelaste poolt ettekantud väikene humoresk leidis sooja vastuvõitu.

Olles eeskavalise osaga lõpul, järgnes einelaua poolt pakutava toidu maitsmine ja tants. Algul oli üsna häda — ei olnud ruumi, kus tantsida. Hiljem siiski löödi mõned laudad kokku või kõrvaldati scalist ja tants võis areneda juba „juurevõidetud“ territooriumil.

Karbitöölise sektsiooni tuleb õnnitleda kordaläinud koosviibimise puhul. Jäeb oodata tagajärgi.

Revisjonikomisjon

vaatles põhjalikult ühingu liikmemaksu võimalike isikuid ja koostas sellekohase protokoll. Nagu seal nähtub, on ühingu kogunenud kaunike hulka sääraseid võlgnikke, kelle kohta juhatus tegi otsuseks asjade õiendamise.

Revisjonikomisjon on praegu tegevuses ühingu ja kultuurtoimkonna ringide aruannete läbivaatamisega.

Ühingu ruumid külmad

Ei tea, mis põhjus see küll on, aga kui pakane on väljas, siis on ühingu ruumid kohe külmad. Nähtavasti maja kütja arvates on välise õhu temperatuur alati ühesugune ja seepärast tuleb iga päev ühtmoodi kütta. Ühing kaebas ka majaomanikule külma üle. See käis kraadiklaasiga uurimas kõiki ruume ja tunnistas õigeks: ruumid olid tõesti vähe kätud. Sellega siis asi jäi. Pakane valitses uuesti, inimesed külmetasid ja tegelased said tapelda, milleks maksetakse kallist üüri.

Ainukesed, kellel näis olevat alati soe, olid bridžiringi mehed — igal vabal hetkel olid nad hoolega harjutamas laudade taga — hoolimata pakasest ja külmast ruumist.

„Päevalehe“ palgakõrgendusest

Juba möödunud aastal „Päevalehe“ ärijuhatus lubas uuest aastast peale palku uuesti reguleerida ja neid üldiselt oskuste kohaselt tõsta. Kahjuks küsimus venis pikemale ja alles jaanuari lõpul teatati töölisele uutest palganormidest. Nagu selgus, on ärijuhatus tõstnud vaid ligi $\frac{1}{3}$ töölisel palku, kõikide teiste palgad on jäetud reguleerimata. Eriti pahased on selle palgakõrgenduse üle naistöölisel, kellede palgad on jäetud muutmata, hoolimata vahepealsest elukalliduse tõusust. „Päevalehes“ on palju sääraseid naistööjõude, kellede palk ulatub vaid 12 kroonini, seega ainult 1 kroon

üle miinimumi. Ometigi need töölised on töötanud ettevõttes kauemat aega ja miinimum peaks olema kaugelt ületatud.

Keskmine palgade tõusu protsent juuresaanute kohta on ca 5%. Väikepalgalistel rohkem, suuremalpalgalistel vähem.

Kahju vaid, et seda kõrgendust saavad veidi üle 70 töölise. Kõik teised pühkiigu aga suu puhtaks. Pole ka mitte just õige, et ärijuhatus uued palgad ei loe aasta alult, nagu see peaks olema loomulik, vaid alles teadaandmise päevast.

On selge, et tööliskond on pahandatud sellisest „reguleerimisest“ ja avaldab pahameelt.

Kultuuriringide aastaaruanded

Kultuurtoimkonna ja temasse kuuluvate ringide aastaaruanded on koostatud, revisjonikomisjoni poolt läbi vaadatud ja juhatuse poolt kinnitatud. Nii kujunesid aruanded ja rahalised läbikäigud järgmisteks:

Nimetus	Tulud	Kulud	Ülejääk + puudujääk —
Muusikaring	10.18	9.40	78 +
Bridžiring	47.46	42.60	4.86 +
Näitering	354.79	277.14	77.65 +
Meeskoor	240.75	153.61	87.14 +
Noortering	50.80	12.54	38.26 +
Malering	50.25	36.50	13.75 +
Sportiring	700.17	724.72	24.58 —
Naisring	85.20	73.72	11.48 +
Kultuurtoimkond	173.33	169.51	3.82 +

Nii üldiselt aruannetest. Meeskoori arvel pole kuludesse kantud palgaliste arvet, mida tasutakse otsekohe ühingu eelarve korras. Ainukese ringina puudujäägi alal on töötanud sportiring, kelle kassas jäi puudu 24.58 krooni, mida loodetakse tasuda jooksva aasta tuludest.

Osa ringe pole kasutanud isegi kõike ühingu toetust eelarve korras, tulles omadega välja.

Ebaõnnestunud kõnekoosolek

15. jaanuaril pidi ühingu toimuma kõnekoosolek, millel taheti ette kanda kõne trükitööstuse töömahu vähenemisest. Õnnetuseks samal päeval puhkes valla suur pakane ja terav ning lõikav tuul võttis igamehel isu koosolekule tulla. Nii koguneski ühinguusse vaid kümne inimese ümber, mispärast kõnekoosolek jäi pidamata.

Näiteringi raskusi

Ühingu näitering näitab juba mõnd aega haigestumise tundemärke ja kriisimeeleolusid. On tekkinud muudatusi ringi juhtijaskonnas, mis halvab omakord ringi aktiivsust. Tuleks loota, et sellest halvast nähtusest saadakse pea üle ja ring hakkab uuesti aktiivselt tööle, nagu ta on seda arendanud senini.

T. T. K.-ü. spordiringi peakoosolek

peeti 24. jaan. s. a. Peakoosolek otsustas suurendada juhatust 7-le liikmele.

Uuteks juhatuse liikmeteks valiti „Ühiselust“ — Plaks ja Mootse, „Vaba Maast“ — Prunfeldt, Riigi Trükikojast — Liiva, „Roosilehest“ — Peterson, „Hansast“ — Ridala ja „Päevalehe“ trükikojale jäeti üks juhatuse liikme koht, mille täitmine jäeti juhatuse hooldeks kutsumise teel.

Peakoosolekul ringi esimees kandis ette 1940. a. eelarve ja tegevuskava, kusjuures juhtis tähelepanu noorte trükitehniliste passiivsusele sportimisel.

Eeloleval aastal tahetakse rohkem rõhku panna kergejõustiku arendamisele noorte trükitehniliste keskel.

Samuti otsustati asutada noorte jalgpallimeeskond, kes hakkaks osa võtma esivõistlustest B-klassis.

Juhatus jagas ametid järgmiselt: esimees — E. Liiva, abiesimees — Mootse, sekretär — Plaks, laekur — Ridala ja varahoidja — Prunfeldt.

E. L.

Kuhu kadus foting?

Omalt ajalt tegutses ühingu juures foting, kes korraldas isegi iseseisva fotovõistluse ja näituse. Nüüd on sellest juba hulk aega mööda. Foting pole möödunud aastal end üldse ilmutanud ja näib, et selle asjad on lõpetatud. Kahju, et varem kulutatud energia fotingi asutamiseks on kõik tühja joosnud. Võib-olla õnnestub tänava elustada fotingi tööd?

Vana-aasta ärasaatmine

Tallinna Trükitehniliste Kutseühingu meeskoori poolt korraldatud vana-aasta ärasaatmise ja uue vastuvõtmise ball, mis toimus kutseühingu ruumes ja oli ette nähtud ainult kutsutud külalistele, kujunes ettekuulutatust palju tujuküllasemaks ja igapäidi kordaläinuks.

Juba balli avamine kolleeg Raiglo poolt näitas, et kutsutud külalistel leidub seda parajat meeleolu, mis tagab üpris lustlikku ja perekondlikku olemist. Avavõistluse, T. T. K. salong-orkestri poolt ettekantuna, järgnes sama orkestri poolt rida meeleolulisi palu ja meeskoorilt eneselt külalised kuulsid: T. Vettiku „Mu sünnimaa“, A. Läte „Malemäng“, M. Härma „Enne ja nüüd“, T. Vettiku „Su põhjamaa päikese kullast“ ja G. Ernesaksa „Hakkame mehed minema“. Ettekanndes said eranditult sooja vastuvõtu osaliseks. Meeskoori ettekannete järele konferansjee Linnardi luges ette publiku tervituse meeskoorile. Puhteeskavalisele osale järgnes tants. Tantsuvähe-aegadel bass Th. Ers kandis ette kaks laulu — Toivo Kuula „Öö“ ja K. Tümpu „All haugas“.

Niiviisi jõutigi vana aastaga lõpule. Täpselt kell 12 kustutati paariks sekundiks tuled, pimeduse kätte all võeti dekoratsioonid maha vana-aasta sümbol, mille alt ilmus nähtavale uue-aasta oma, ja kui siis äkki senini tarvitamata olnud prožektor oma pimestava valgusega inimesed üle külvas, pääsis lahti niisugune möll ja hurraatamine, et tuli juba tõsiselt kartä, kas need helilained viimaks lage pealt minema ei vii. Seejärele kutseühingu esimees A. Janson soovis kutseühingu nimel kõigile koosviibijatele head uut aastat ning kogu saalitäis rahvast laulis vaimustatult riigihümni.

Kui suur torm oli möödas ja külalised laudade juure kogunesid uut aastat „maitsema“, süttis äkki vahepeal kustutatud prožektor ja tantsupõrandale libises orkestrihelide saatel kaks kena näkki — tantsijatari — mis tuli külalistele ootamata üllatusena, millisena see oli ka mõeldud. Niiviisi saavutati, et kõigil oli hea olla, kõigil oli lõbus ja ükski ei tunnud igavust ega end kuidagi tagaplaanile jätetuna.

Ka majanduslikult ületas aruanne saajaprotsendilisel eelarve. Balli heaks kordaminekuks peale meeskoori juhatuse, kuhu kuuluvad Janson, Raiglo, Randmaa ja Sepp, eesotsas koori esimehe Totsase ja koorijuhi hr. Laurimaaaga, aitasid südilt kaasa proudad: Janson, Sari, Totsas ja Kull, ning dekoratsioonimeistrina nägi eriti palju vaeva ja tegi tööd kolleeg Artur Kull. Kõigile nimetatud ja ka nimetatamata jäänud kaasaaidanud proudadele ja härradele avaldab meeskoori juhatus siinkohal tehtud töö ja nähtud vaeva eest oma lugupidamist ja tänu.

Lõpuks olgu veel mainitud, et üheks väga oluliseks teguriks balli heaks kordaminekuks, mida minu arvates ei tohiks alahinnata, oli otstarbekohaselt korraldatud einelaud mõõdukate hindadega ja korrektse teenimisega.

V. Sepp.

634 liiget

Tallinna Trükitehniliste Kutseühing võib rahuloluga vaadata möödunud aasta saavutustele organiseerimistöe alal. 1. jaanuariks koostatud statistika alusel oli ühingu kokku 634 liiget, nende hulgas 10 alla kahe aasta tööstaazi — õpilased. Invaliidisuse fondist abisaajaid oli neli, samuti ka neli töötuse fondist abisaajat.

Võrreldes möödunud aasta sama ajaga, on arv suurenenud 84 liikme võrra. Ühingu liikmete arv on tegelikult veelgi suurem, kuna arvesse pole võetud mõned kauemat aega liikmemaksu mitte maksnud, haiguse tõttu või kaitseväes viibimisel mitteregistreeritud liikmed. Ühingu juures maksavad liikmemaksu 52 liiget, kuna ülejäänud maksavad oma makse vastavatele usaldusmeestele. Suu-

renenud on samuti organiseeritud käitiste arv kui ka usaldusmeeste hulk. Mõnes käitises on neid liikmete rohkuse tõttu isegi 5.

Kuni senini on liidu poolt antud välja raamatuid üle 1500. Tegelikult on neid vähem, kuna osa raamatuid liikmete kadumisel või surma läbi on hävitatud. Viimasel ajal tuleb siiski ette, et juba mõned aastad tagasi liikmest lahkunud kolleegid pöörduvad tagasi ühingusse ja saavad seetõttu tagasi oma vana liikmeraadatu.

Rahvatantsijad tegevuses

Seoses ühingu aastapeoga on ühingus korraldatud rahvatantsu õppimine. Tahetakse pärast-poolle esineda vastava ettekandega aastapeol.

Jalgpallimeeskonna asutamise koosolek

Spordiringi juhatus palub tulla kõiki jalgpallihuvilisi trükitehnikute reedel, 16. veebruaril s. a., kell 20 ühingu ruumesse ühingu jalgpallimeeskonna asutamise koosolekule.

Liikmete juurevool kestab

Igal juhatause koosolekul tuleb võtta vastu uusi liikmeid. Nagu andmed näitavad, on juuretulnute seas suurem protsent abitöölisi — karbitöötegijaid, stereotüüpõõre jne. Meie pärisaladel juuretuli-ajaid pole palju näha.

Valgast

Töötaoleku abile

arvati töötü F. Rebane, kes jäi möödunud aasta oktoobris kohata ja sai abiraha 6 nädalat, kuni enne jõulu tööolude suurenemisel sai ta ajutise koha.

Asjade loterii korraldamisel

Valga Trükitehnikute Kutseühingul on kavatsusel veel käesoleva aasta esimesel poolel korraldada asjade loterii, mis annaks lississetulekut ühingu kassale. Kuna säärase küllaltki suure asja korraldamine väheste liikmetega annab palju tööd, eriti pileтите realiseerimine, siis juhatus otsustas selleks pööruda teiste trükitehnikute kutseühingute poole ja paluda neid toetada pileтите müümisega. Nii ongi juba mõned ühingud lubanud selleks kõigiti kaasa aidata.

Ka tööandjate poole on pööratud loteriile asjade saamiseks, kes omalt poolt on lubanud soovi arvestada.

Aastapeakoosolek

Valga Trükitehnikute Kutseühingu aastapeakoosolek peeti 14. jaan. s. a. Sel korral oli liikmeid koos 12, kuna puudus ainult 2 liiget.

Koosoleku avas esimehe asemik K. Mõttus, kes tegi seejärel ettepaneku mälestada püstitõusmisega surma läbi lahkunud esimeest Joh. Jerkavitsi.

Aruande ettekandmisel 3-e viimase kuu kohta selgub, et 1. okt. 1939. a. oli raha kassas

Kr. 353.08, liikmemaksudest laekunud Kr. 70.20, sisseastumismaksudest Kr. —.50, muudest sissetulekust Kr. 50.—, sellega on aasta lõpuks läbikäik Kr. 473.78. Väljaminekud on olnud suured, mis on tingitud erakorralistest kuludest. Nii on väljaminekute arvele läinud Kr. 256.34, raha kassas 31. dets. 1939. a. Kr. 217.44, sellega läbikäik tasakaalus Kr. 473.78.

Eelarve on koostatud tasakaalus aasta lõpuks Kr. 571.44.

Järgmiseks päevakorrapunktiks oli ühingu uue esimehe valimine, milline koht jäi vabaks senise esimehe Joh. Jerkavitsi surmaga. Kandidaate esitati kaks — Ed. Kivi ja F. Lipp. Kinnisel hääletusel sai hääleteenamusega uueks esimeheks F. Lipp.

Kultuurtoimkonda valiti A. Uibu, J. Meister ja A. Kruusimägi.

Kuussaarest

Tööd napivõitu

Kuussaare kolleegid kaebavad, et tööd on vähevõitu. Seepärast on Kuussaares praegugi kaks meest töötä ja tööd pole kusagilt loota. Seda tuleb seletada Saaremaal valitseva kaitseseisukorra seadusega, aga samuti ka kehtiva valju trükiseadusega. Kui olukord oleks vabam, küllap siis tööd leiduks.

Liikmete arv kasvab

Mõned seni ühingust eemalehoidunud kolleegid on ka teed leidnud ühingusse. Ajakirja lugejate arv on praegu 17. Nii pole Kuussaares palju neid, kes peleks mitte kontaktis trükitehnikute liikumisega.

Õnnetus liikmega

Ühingu liige Valgre Härma haigestus raskesti närvihaigusse ja sattus koguni määratsemishoogu. Seepärast paigutati ta algul Pilkuse sanatooriumi ja seal Tartu ülikooli närvikliinikusse. Nagu teadjad ütlevad, on tegu raske haigestumisega ja vaevalt on oodata paranemist.

Viljandist

Viljandi Trükitehnikute Kutseühingu esimehe 25 a. ametijuubel

Kauaaegne Viljandi Trükitehnikute Kutseühingu esimees ning ühtlasi „Sakala“ trükikoja masinadumisosakonna juhataja Ants Sammül pühitses 4. jaanuaril oma 25-aastase tegevuse juubelit trükitehnikute alal.

A. Sammül sündis Kaarli vallas, Veske talus, Viljandimaal 1899. a. 14. juulil. Õppis kohalikus algkoolis ja Viljandi kihelkonnakoolis. Hiljem täiendas end edasiõppimise teel.

Trükikunsti hakkas A. Sammül õppima A. Tõllasepa trükikojas 4. jaanuaril 1915. a., kus ta töötas kuni 1918. a. alguseni. Õppimise lõpetas E. Hunti trükikojas 1920. a. Töötas ladujana samas trükitehnikute alal.

Ants Sammul

kojas 25. juulist 1921. a. kuni 25. augustini 1922. a., mil lahkus töölt omal soovil ja siirdus isatallu. Juubilar oli 1924. a. kuni 1926. a. Heimtalis vallavanemaks. A. Sammul on võtnud Heimtalis kõigist hariduslikest ja sportlikest üritusist elavalt osa ja teeb seda veel praegugi.

Lühikese vaheaja järele tuli A. Sammul uuesti E. Hunti trükikotta ladujaks. Seal töötas ta 1926. a. detsembrikuuni, mil asutati „Sakala“ trükikoda, kelle teenistusse juubilar siis ka siirdus. Ta on „Sakala“ trükikojas töötanud mitmel alal — algul faktorina, hiljem määrati veel leheosakonna juhatajaks. Vahepeal A. Sammul õppis ära ka masinaladumise ning aastast 1932 alustas ta oma teenistust juba masinaladumisosakonna juhatajana, milisel kohal ta on tänini töötanud. A. Sammul on ka Viljandi Töösusametis eksamikomisjoni liige trükiladumise alal.

A. Sammul on mitmendat aastat Viljandi Trükitehase Kutseühingu juhatuses töötanud ning mitmendat aega nimetatud kutseühingu esimees. On ka Eesti Trükitehaste Kutseühingute Liidu juhatuses teist aega tegev.

Juubilar, kui kohusetruud, heasüdamlikku ja vastutulelikku kolleegi õnnitlesid tähtpäeva puhul tema ametivennad ning ühises koosviibimises tuletati meele möödunud aegu.

Juubilar sai ka paljude kingituste ning telegrammide osaliseks. Sakala kirjastusühingu nimel andis ümbriku üle kirjastusühing Sakala trükikoja šeff A. Tomasson.

Veelkordselt palju õnne ja edu edaspidises töös ning Viljandi kolleegid loodavad näha veel kaua aastaid juubilarit endi keskel esimeste hulgas.

E. K.

Viljandi trükitehase organisatsioon

Mõned aastad tagasi oli Viljandi üks neist vähestest linnadest, kes ei saanud kuidagi hakkama oma trükitehaste perega, sest suurem osa (liikmetest) trükitehastest olid mitteliikmed. Aastate jooksul on aga Viljandi ühing niikaugemale jõudnud, et peaaegu sajaprotsendiliselt on Viljandis kõik trükitehased organiseeritud.

Mõned nädalad tagasi astus kutseühingu liikmeks ka f-a Nurmbergi trükikoja meister Põldvee, Juhan (Pooland). Põldvee oli üks neist trükitehastest, kes asutas Viljandisse trükitehaste ühingu, kuid see likvideeriti vene võimude poolt ning sellest ajast peale jäi Põldvee kutseühingust eemale.

See on aga tervitatav nähtus, et ka trükikoja tehniline juhataja Põldvee astus jällegi kutseühingu liikmeks.

E. K.

Tartust

Jõuluõhtu Tartus

Tartu Trükitehaste Kutseühingus peeti 16. detsembril jõuluõhtu vastastikuste kingitustega. Õhtu sisulist osa täitsid kolleegide hra R. Mossi soololaulud ja pr. A. Jaiki melo- ja deklamatsioonid. Päevakohaselt lühidalt kõneles esimees O. Koplus. Muidugi ei puudunud ka tants.

Õhtut külastas ka kunstnik hra Jaan Vahtra, kes annetas ühingule suure seinamaali „Tartu kalaturg“, millel peale muu on ka veel ajadooline väärtus, sest kalaturgu sellel kujul pole enam olemas. Suurim aitäh väärtusliku annetuse eest!

Kuna äsjalõppenud keedukursuste tõttu oli kohal veel elektripliit, mida lahkest kasutamiseks annud Tartu Linna Elektri- ja soojusamet, siis oli perenaisel hea praadida verivorste, kärke ja muud söögi- ja jooki. „Vaimuteritamise rohu“ eest hoolitses igaüks ise, kel see muidu nüridaks kippus jääma. Perenaisekohuse pearakkus lasus pr. H. Veide ja pr. A. Jaiki õulul. Olgu märgitud, et viimasega on Tartu ühing saanud energilise ja hinnatava liikme, kes oma kaastööd rakendab peamiselt kultuurilisel alal.

Kuna samal õhtul juhtusid jõulupuud pidama ka mitmed trükikojad, nagu „Noor-Eesti“, E. Kirj. Seltsi ja Rohti trükikojad, siis tundus inimestest vahetevahel nagu hõredust. Sellest hoolimata kestis olemine hommikuni ja just lõpuosa eriti hoogsalt.

Mudilaste jõulupuud oli järgmisel, s. o. pühapäeval, kuhu oli kogunenud ümarguselt 50 last oma vanematega. See kujunes väikestele, samuti suurtelegi kenaks ja nauditavaks olemiseks. Kanti ette laste poolt klaveripalu, deklamatsioonid jne. Jõuluvana kingipauna eest, mis oli õige mahukas, tuleb öelda suur tänu „Iutrukile“, „Loodusele“, eriti aga direktor L. Kahlile lastekirjanduse eest.

E. T. K. L. tegevusest

Liit astub Keskliitu

Vastavalt liidu nõukogu koosoleku otsusele on Eesti Trükitöölise Kutseühingute Liit esitanud soovi-avalduse liikmeksastumiseks Töövõtjate Kutseühingute Keskliitu. Vastav kiri on juba saadetud ja küsimus otsustatakse Keskliidu juhatuse poolt.

Raskusi tekitab vaid Keskliidu nõue, tasuda liikmemaks 1936., 1937., 1938. ja 1939. aastate eest, kuna Keskliit loeb seda liidu kohustuseks. Meie arvates liidu juhatuse on küllalt selgesti edasi annud liidu 10. kongressi otsuse 1937. aastal, millega keelduti tasumast liikmemaksu. Kui Keskliidu juhatuse hoolimata sellest pidas liitu ikka oma nimetus, siis seda ei saanud takistada liidu juhatuse.

Vaevalt võiks kõne alla tulla vana võla õienamine antud kujul.

Kodukorra asjas

Liidu juhatuse juhivad tähelepanu, et kõigile nõukogu liikmeile oli antud kätte ühingute kodukorra kava, mille kinnitamine toimub tuleval liidu nõukogu koosolekul. Seepärast palub liidu juhatuse nõukogu liikmeid aegsasti tutvuda selle kavaga ja esitada omalt poolt liidu juhatusele parandusettepanekud, kui need peaksid olema tarvilised. Liidu juhatuse püüab tutvuda nende parandustega ja seega kiirendada kodukorra viimistlemist.

Puhkekodu remont

Tänavu tahetakse asuda puhkekodu välisele vooderdamisele, milleks liidu juhatuse püüab hankida vajalisi summasid. Nii pööruti trükitöösturite ühingu poole toetuse saamiseks ja võib loota sealt poolt vastutulekut. Üldse võib kulu olla üle 500 kr.

Rahvusvahelised keskused

Kutsesekretariaadi koosolekut

Sekretariaat oma koosolekul 21. detsembril 1939. a. arutas järgmisi küsimusi:

Jugoslaavia trükitöölise liit oli ametanud rahvusvahelisele abiamdmise fondile 10.000 dinaari. — Inglise trükitöölised üldhääletuse kaudu otsustasid toetada fondi 100 £ suuruses. — Inglise trükitöölise liit oli liidu 50 aasta kestusjuubeli puhul ilmutanud luksusväljaandes liidu albumi, milline saadeti ka sekretariaadile. — Kolleeg Haesendonck informeeris koosolijaid Rahvusvahelise Ametiühingute Liidu ja Rahvusvaheliste Kutsesekretariatide ühisest koosolekust, milline peeti 17. novembril

Brüsselis. — A. Staal esitas mõningad aruanded Rahvusvahelise Tööstööbüroo tegevusest. — Sekretariaat võttis teadmiseks nelja trükitöölise iseseisva organisatsiooni sulamise ühte organisatsiooni Argentiinas. — Võeti teadmiseks aruanded Belgiast, Elsass-Lothringist ja Skandinaaviamaadest. — Otsustati võtta abistamisele kaks emigranti Prantsusmaal. — Tutvuti senise tööga poliitiliste emigrantide paigutamiseks demokraatlikesse maadesse. — Arutati kolme iseseisva graafikatööharu rahvusvahelise keskuse loomist. — Võeti teadmiseks ja täitmiseks Rahvusvahelise Ametiühingute Liidu küsimusleht. — Arutati veel aasta lõppemisega seoses olevaid rahanduslikke küsimusi.

Sotsiaalpoliitika

Tahetakse suurendada õpilaste arvu

Liitude esitati seisukohavõtmiseks juhtnöörid tööstuse ametitele õpilaste arvu määramiseks käitistesse. Selle kava alusel tahetakse suurendada õpilaste arvu senisest rohkemal määral. Liidu juhatuse asus selle kava suhtes eitavale seisukohale.

On tulnud esile mõtteavaldusi, et õpilaste suurendamise vastu ei peaks kellelgi mõistlikul inimesel midagi olema. Kuhu siis panna algkoolist tulevad noored — küsitakse. Oleks kasulik, kui need noored õpiksid mingi ameti. Kui aga kõik kohad on üle normi täis, siis ei saagi noor inimene ametit õppida.

See võib ju tõi olla, kui asjal poleks mitte teist külge. Oleme küllalt õppinud tundma sääraseid „ideelisi“ peremehi, kelle pood on täis õpilasi, kes midagi ei õpi, ja kui siis tehaksegi tööd, siis mitte õppimise mõttes, vaid töö odavamaks tegemiseks. Õpilastele võib ju tasu maksta niivõrd, kui võrd lubab seda peremehe laiendatud südame-tunnistus.

Teiseks paheks on ka see, et noor inimene õpetatakse suure vaevaga välja, aga kas see noor tulevikus õpitud alal tööd leiab, on küsitav. Nii pannakse mokka noore inimese aeg, mida ta oleks võinud palju kasulikumalt kasutada enda täiendamiseks teisel alal. Pole põhjendusest väide, et liig palju tööjõu esinemisel tööandjad püüavad viia alla töölise palgu — turul on ju siis suur pakumine.

Oleme arvamisel, et kui ametlikult poolelt tehakse tõkkeid ülikoolis käijate arvu suurendamiseks, siis sedasama loogikat võib arvestada ka ametialade juures. Mõlema ala juures on võimalik üleproduktioon.

Enne kui õpilaste küsimusele hakatakse rõhku panema, peaks pandama kehtima vanaduse ja

invaliidisuse vastu kindlustamise seadused. Siis oleks vanematel töölistel võimalik luua muretu tulevikku ja teed anda ka noorematele. Vastasel korral hoitakse kramplikult töökohast kinni, kuna teisel juhul võiks ähvardada häda ja viletsus. Õpilaste arvu suhet määrab tõsiasi, et keskmine töövõimelise töölise eluiga on tõusnud ja ta jääb kauemaks tööprotsessi. Seda kutsus esile üldine tervishoidlike olude paranemine kaitistes ja tööaja korraldamine. Poleks kuidagi võimalik seepärast kahaneva tootmise juures suurendada õpilaste arvu.

Need on küllalt tõhusad põhjendused, mille põhjal liidu juhatus avaldas oma eitava seisukoha õpilaste arvu suurendamise kavale.

TULID ametühingud

Sadamatöölise Kutseühingul

oli sekeldusi osa liikmetega, kes tulid Tallinna osakonna alla kolme sadamatöölise kutseühingu liitumise tagajärjel. Juhtivamad mehed endisest Tallinna Laevatöölise Ühingust olid juba varem opositsioonis teiste sadamatöölise ühingutega, kuna see ühing loodi paralleelühinguna juba Tallinna sadamas töötanud vanale kutseühingule ja taotles vaid vana kutseühingu nõrgendamise ülesannet. Muidugi mõista oli sellest kasu vaid sadama tööandjale — stevidoridele. Kahest Tallinna sadamatöölise ühingust loodi Tallinna osakond, kus endised laevatöölise ühingu juhtivamad tegelased said võimule. Pea tekkis nendega ka uue korra juures sekeldusi. Nad kutsusid kokku omavoliliselt osakonna peakoosoleku, ligi 110 liiget vanast ühingust üldse ei kutsutud koosolekule ja sellises kunstlikus koosseisus siis taheti muuta kutseühingu senine võimuorganite jaotus. Kutseühingu juhatus reageeris sellele asjaalgatajate, osakonna juhatuse liikmete, väljehetmisega kutseühingu liikmeskonnast. Asi ulatus riigivõimudeni ja, imelik küll, poliitiline politsei võttis oma ülesandeks korra loomise ja järeleuurimise teostamise, mida samahästi oleks võidud teha mõne siseministeeriumi ametniku kaudu.

Halb on see, et säärasel teel viiakse kutseühinglased segadusse ja tekib kartus, kas ollakse küllalt erapooletud küsimuse korraldamisel, kuna poliitilisel politseil on oma meetodid ülekuulamise teostamiseks. Igal juhul kutseühingu esimees pidi ühe öö veetma naril Pagari tänavas ja ka teised juhatuse liikmed pidid jalutama sama maja vahet. Ja seda kõik vaid põhikirja järgi talitades ja selle põhikirjaga lubatud võimu tarvitades.

Ehitustöölised

asutasid liidu ja algasid aktiivset tegevust liikmete koondamiseks. Tallinnas peeti 28. jaanuaril ülelinnaline kõnekoosolek, mis tõmbas kokku saali täie rahvast ja näitas ehitustöölise huvi oma asja vastu. Ehitustöölised on mures töö pärast, kuna majanduslik surutis on mõju avaldanud eeskätt uute ehituste püstitamise tagasihoidlikkuses. Ehitustöölise delegatsioon käis selles asjas Tallinna Linnapea jutul, kes lubas avalike tööde kaudu rakendada vajalist arvu töölisi. Muidugi on need abinõud poolikud ega suuda töötuse häda vähendada. Avalike tööde kaudu pole kunagi midagi loovat tehtud, kuna ka tasu selle töö eest on närväärselt madal.

Metallitöölised

asutasid samuti liidu ja liit püüab elustada metallitöölise organiseerimist kui ka palga- ja tööolude parandamist. Selleks pöördui vastavate keskuste poole, näiteks Kaubandus-tööstuskoja poole, kelle kaudu tahetakse töösturitele peale pressida vastavad ühtlased normid üle maa.

Metallitöölisi on üle riigi 6000 ümber ja neist saaks moodustada tugev kutseühinguline liikumine. On ju metallistid mujal maailmas alati sammunud tööstusala töölise esirinnas. Meil on sellepoolest asi halvem. Küll aga on metallitöölise organiseerimine viimastel aastatel näidanud suurt tõusu, koondades enda ridadesse üle 1400 töölise mitme metallitöölise kutseühingu kaudu.

Töötülide rindelt

Järjekordne kriis komisjonis

Töötülide Lahendamise komisjoni esimees kohunik Kaho lahkus omal soovil komisjoni esimehe kohalt. Senini on sellele kohale olnud juba rida meie avaliku elu tegelasi — J. Jackson, A. Piip jt.

Uueks komisjoni esimeheks nimetati R. Öpik — Pikalaenu Panga president.

Kavatsusel seaduse muutmise

Sotsiaalministeeriumis oli arutusel Töötülide Lahendamise seaduse muutmise kava, mille alusel oleks ametühingutele antud võimalus esineda töölise poolena.

Mõtted selle kava täiendamiseks läksid lahku — kuna selle arutamisest võtsid osa mitmesugused asutused ja isikud. Vaideldi, kas ametühing võib esineda töötüli algatajana suurema või vähema organiseeritud pere juures. Samuti kas töölisele üldse keelata streigivabadus või seda võimaldada.

Lähim tulevik näitab, kuidas on selle seaduse muutmise lood. Igal juhul on hädavaajaline seaduse muutmise ametühingute õiguse tunnustamiseks töötülide puhul.

TÄIENDAVATEL riigivolikogu valimistel Rakvere valimisringkonnas valiti kolme kandidaadi hulgast riigivolikogu liikmeks Tallinna Börsiartelli ametnik Voldemar Jaanus, kes on ühtlasi ka Sadamatöölise Üleriigilise Kutseühingu nõukogu liige. Need valimised annavad veelkord tõenduse, et järelevalimiste korras rahva meelsus näib kalduvat töölisringkondade kandidaatidele. Peame soovima õnne rahva valiku puhul, kuna see aitab orienteeruda tänapäeva segases olukorras demokraatia idee poole, kõrvaldades autokraatia ja vapsismi mõjudused.

LASTEABIRAHHA seadus pole veel valgust näinud, aga leidub juba ettevõtjaid, kes kalkuleerivad laste arvel lisaabiraha andmise töölise palga hulka. Nii on tulnud ette juhtumeid, kus palgakõrgenduste puhul eriti lasterikkad töölised jäetakse suuremast kõrgendusest ilma. Nii osutub lasteabiraha teatavaks ventiiliks töösturitele paljade korraldamise ajal. Millal see seadus kehtima hakkab, on veel teadmata.

TRÜKITÖÖSTURID on osutanud sedapuhku vastutulekut organiseeritud trükiteöõliskonnale, määrates liidu puhkekodu toetuseks 500 krooni. Selle eest tuleb neile öelda suur aitäh, kuna puhkekodule on hädasti vaja summasid. Oleks hea, kui töösturid mõistaksid ka teistes küsimustes töölisi ja tuleksid neile samuti vastu. Me ei kahtle, et seekaudu luuakse vajaline üksteisest lugupidamine ja kõik aktsioonid trükiteöstuse olukorra parandamiseks aina võidaksid.

PUHKEAEGA tuleks laiendada — järjest rohkem kostab sel alal häälti organiseeritud trükiteöõliskonnas. Kui senini oli trükiteöstus teatavas privilegeeritud seisukorras teiste tööstustöölise hulgas puhkuse normides, siis uue seaduseelnõu kava kohaselt tahetakse ka teistele tööstustöölisele võimaldada kuni kahe nädalast puhkust. Kui töölised varemalt tahtsid saavutada pikemat puhkust, siis töandjad vaidlesid sellele vastu põhjendusega, et teistel sedagi pole. Nüüd aga on puhkusi järjest laiendatud ja peaks osutama võimalikuks anda töölisele juba 3—4 nädalast palgalist puhkust, nagu seda antakse ametnikele.

RAAMATUTURG näitab kehvenemise tunnuseid. Seda kaebavad raamatukogude laenuajajad. Tööpöolest — tänapäeval ilmub vähe küllalt väärtuslikke raamatuid, eriti ilukirjandust, nii et osutub raskeks küllaldane raamatukogude täiendamine. Varemalt ilmunud teosed on kõik loetud, uut tuleb vähe juure. Pole mitte selge, millest see on tingitud. Kas meie kirjanikud midagi ei tootle ja uinuvad loorberitel või ei riskeeri sellealalised ettevõtjad kapitali paigutada raamatutruki alla. Ometigi kaebame meie puudust töö üle ja mida rohkem raamatuid trükitaaks, seda parem oleks meile. Näib, et tööpöolest peab hakkama raamatuid trükima rahvamajanduse elustamise fondi arvel — seda pole trükiteöstuse kohta veel rakendatud.

TARTU kolleeg ja Tartu ühingu esimees Oskar Koplus valiti Tartu linnavolikogu poolt Tartu linna revisjonikomisjoni liikmeks. See tõendab, et O. Kopluse võimeid on küllalt hinnatud omavalitsuse töös. Tartu linnavolikogus on praegu kaks esindajat-trükiteöõlist — O. Koplus ja Temmo. Mõlemad töötavad „Ilutruki“ trükikojas.

TALLINNA Ühise Haigekassa revisjonikomisjoni on kandidaadina sisse tulnud Tallinna ühingu laeaur Aleksander Schönberg. Seega on revisjonikomisjonis kaks trükiteöõlist — Mihkel Luik oli revisjonikomisjonis juba selle valimise korral.

Süit-sealt

* Soomes omab 825 suurtalupidamist niisama palju aakreid maad kui seda omab 110.000 väiketalunikku. See näitab, et Soomes on suureks muureks samuti teatavad eesõigustatud kihid, kelle arvel peab väikemees kannatama.

* Vene hakkab teostama laialdast transiiti Saksamaale läbi Baltikumi. Nii kirjutavad lehed. Sellega annavad nad tööd ka Balti riikidele. Huvitav sealjuures on tõsiasi, et Saksa suurte tellimiste täitmist pole Venel muidu võimalik korraldada kui vastavate spetsialistide tööerakendamise kaudu. Selleks tahab Venemaa importida 200.000 Saksa spetsialisti. Hitleril on raske neid anda, kuna sõjaolukorras on tal vajaline iga mees. Ometigi teatatakse Saksamaal, et Venemaa ei saa teisel juhul täita väljavedu Saksamaale ja seepärast juba oma huvides ollakse sunnitud uuesti repatrieerima nõutud sakslased.

* „Daily Worker“ avaldas kirjutuse endiselt Põhja-Ameerika Ühendriikide presidendilt Hooverilt 1918. aastal, millises kirjas Hoover tõendab, et Soomet tuleb kodusõjas abistada, kuigi kindral Mannerheimi tegevus on mõnes suhtes jätkust äratav.

KIRJUT maailmast

Kõrgendatud tariifid kehtima

Hoolimata kinnitusest kõrgemalt poolt, et tahakse kõik elukalliduse vältimiseks, asuti ometiigi kõrgendamata juba aastakümneid püsinud postisaadetiste tariife. Hinnas tõusevad nii lihtkirjad kui postkaardid ja muud trükitooted umbes 50% suuruses. Postitalitus põhjendab seda vastava nõudmisega riigieelarve tasakaalustamise huvides.

Meile on arusaamatu, kuidas võib sellist aktsiooni üldse ette võtta, kuna ometiigi pole laiemate kihtide, eriti töötava rahva, elatisstandart tõusnud ülaltähendatud % võrra, vaid koguni tagasi läinud. Teame, et osa töölisi peab töötama poolikute tööaegadega ja ka tasud pole jumal teab kui suured. Riigi statistika keskbüroo koostatud elatisindeksis on niigi kultuurikulud õige väikeseprosentilised. Lõviosa neelab palgast toit ja korter.

Kui nüüd tõstetakse säärase kulu liiki, nagu seda on kultuurikulud (ajalehed, kirjad jne. kuuluvad sellesse rubriiki), siis paratamata kultuurielu osatähtsus väheneb veelgi ja näitab meie rahva üldist tagasilangust kultuuri alal. Inimesed saavad vähem kirju, kultuuriline side väheneb. Ajalehed litsuvad juure kõrgendatud tariifi ja selle tõttu väheneb ajalehe lugejate arv. Niikuinii on ajalehtede tiraaž madal, uue sammuga tehakse see veelgi madalamaks.

Õeldakse — uus tariif ei tähenda midagi neile, kel midagi pole tegemist postitalitusega. Metslased ei kirjuta ega saa kirju, metslased ei telefoneeri, ei loe ajalehti jne. Mis ütleks aga sel puhul Carl Robert Jakobson oma õndsas „Sakalas“. Kindlasti sülitaks!

Inimene tupes

Čehhovi novell „Inimene tupes“ (Čelovek v futljäre) on Nõukogude Vene poolt filmitud ja kanti ette ka Tallinna kinos. Oleme alati vaadelnud vene filme kui täiskunsti saavutusi ja ka nimetatud film kuulub nende hulka. Ta ei haara oma tegevuselt kuigi kaugemale — tegemist on vaid ühe viletsa ametniku-õpetaja ja noore tüdruku vahelise armastusintrigiga. Seevastu on aga film põhjaltselt protest tsariaja rumaluse, alatuse ja vabaduse piiramise vastu.

Üks õpilane loetakse halvaks juba seetõttu, et ta usuõpetuse tunni ajal ngeris ja joonistas, õnnetuks on ka õpilase nimi Neverov (uskmata). Kõik need asjaolud annavad põhjust väikelinna pedagoogidele heita koolist andekas noor.

Kubernerile lähedal seisev ametnik ajab kogu linnale hirmu peale oma kaebustega. Teda kardetakse kui tuld ja austatakse kui jumalat, kelle käes on vägi ja võimus.

Jalgrattal sõitmine on juba iseendast revolutsiooniline akt, seepärast ei taheta õpetajale kuidagi seda lubada: kes teab, vahest ehk säärase uuenduse juures inimene võib sattuda mässumõtteile.

Film lõpeb hümni vabadusele: kui kerkib tsaaririigi piirivärav ja filmi kangelasid sõidavad vastu uuele maale, siis tahaks nagu kaasa sõita. Meis kõigis istub sees tung vabadusele ja alles vabadust mitte tundes mõistetakse selle väärtust.

„Sõda“ Hollandis

* Eesti oli samuti sõjas, kuid seda malelaual, kus Eesti värve esindav Keres maadles Hollandis sealse maailmameistri Euvega. Kah omaette probleem tänapäeva kääriavas Euroopas otse sõjakolde külje all! Loodetavasti Keres pääseb Hollandist tulema kuivade jalgadega — on ju Hollandis suured maad kunstlikult uputatud strateegilistel põhjustel.

„TRÜKITÖÖLINE“

ilmutab 10 korda aastas

Vastutav toimetaja: A. OFFENBACH.
Toimetus ja talitus: Tallinn, Pärnu mnt. 17–2.
Telef. 482-66.

Järgmine number ilmub märtsis 1940
Käsitöölise saatmise tähtpäev järgmisel numbris 20. veebruar 1940